

2. Реалізація гендерної політики в управлінні освітою : навчально-методичний посібник / за заг. ред. Протасової Н. Г. Запоріжжя : Друкарський світ, 2011. 176 с.

3. Цумарєва Н. Формування нульової толерантності до гендерно зумовленого насильства у здобувачів вищої освіти. *Виклики толерантності в умовах російської воєнної агресії* : матеріали Всеукраїнської науково-дискусійної платформи, Кропивницький, 16 листопада 2023 року. Кропивницький : ДонДУВС, 2023. С. 74–78.

Оксана Черноус
Донецький державний університет внутрішніх справ

МОВНА ТОЛЕРАНТНІСТЬ В ЮРИДИЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Толерантність у спілкуванні є важливим аспектом професійної етики. Відповідно до реляційного підходу відносини між юристом / юристкою та клієнтом / клієнткою є соціальною взаємодією, де сторона, яка потребує допомоги, сприймається як партнер, а не суто засіб для досягнення особистих цілей (оплати рахунків, досягнення статусу тощо) [4, с. 616]. У цьому ракурсі суспільство очікує від юристів та юристок уміння поважати думки та переконання інших, уникати дискримінаційних висловлювань і бути чутливими до культурних, соціальних та особистісних контекстів.

Конкретизуючи названі аспекти, насамперед сконцентруємо увагу на розгляді поняття недискримінаційної мови. Цим терміном позначають мову, яка має «виключати хибні припущення та стереотипи, образливі твердження та помилкові узагальнення, враховувати людське розмаїття, бути коректною і не зачіпати гідність різних груп людей» [2, с. 38]. Так, сучасні онлайн-ресурси з комунікації застерігають мовців від уживання лексем на кшталт «каліка», «інвалід», «колясочник», «особлива людина», «людина з обмеженими можливостями» тощо, пропонуючи натомість толерантні «людина з інвалідністю», «людина з порушенням рухової функції», «людина з фізичними/ментальними порушеннями», «людина, яка користується кріслом колісним» та інші варіанти [3]. Також спрямовують на уникнення порядку слів або фраз типу «молодий / старий», «білий / чорний», «чоловік / жінка» [2, с. 28]. Крім того, закликають відмовитися від слів, що вказують на расову дискримінацію, як-от «чурка», «молдавани», «цигани» тощо [1]. Зауважимо, що перелік таких лексем не вичерпується наведеними прикладами, тож питання щодо їх усунення з побутового та професійного спілкування лишається досі актуальним.

Ще одним аспектом, на який варто зважати під час спілкування, є широке використання звертань до співрозмовників. До них зазвичай уналежнюють фізичних осіб та представників юридичних осіб. У процесі комунікації юристам та юристкам доцільно використовувати шанобливі форми звертань, приділяючи особливу увагу їх відповідності чинним граматичним нормам, зафіксованим у правописі. При цьому мовці вільні у виборі форм: на власне ім'я особи, ім'я +

ім'я по батькові, ім'я + прізвище, а також різні комбінації із загальними назвами. Попри широку популяризацію означених норм, у мовній практиці спорадично фіксуються варіанти на кшталт «Петрівно», «Івановичу» тощо. Таке звертання є фамільярним, тож його використання в діловій комунікації є сумнівним і може свідчити про невисоку мовленнєву культуру мовця.

Отже, мовна толерантність у професійному спілкуванні не лише підвищує ефективність комунікації, а й допомагає утверджувати принцип поваги до унікальності кожної та кожного.

Література:

1. Антидискримінаційна комунікація з клієнтом: що потрібно знати юристам та адвокатам. URL: <https://pravokator.club/news/antydiskryminatsijna-komunikatsiya-z-kliyentom-shho-potribno-znaty-yurystam-ta-advokatam/>

2. Недискримінаційне вчителювання. Путівник для освітян. URL: <https://www.edcamp.ua/wp-content/uploads/2021/12/Nediskriminacijne-vchitelyuvannya.pdf>

3. Як правильно називати людину, яка має інвалідність? URL: <https://oda.te.gov.ua/news/yak-pravylno-nazyvaty-liudynu-iaka-maie-invalidnist>

4. Wald E., Pearce R. G. Being Good Lawyers: A Relational Approach to Law Practice. *Georgetown Journal of Legal Ethics*. 2016. Vol. 29. P. 601–648.